

Gajdusчек György – „Kulcsár Kálmán”

A jogismeret változása fél évszázad alatt 1965-2015

**Az alap-
ötlet:
Kulcsár: A
jogismeret
vizsgálata**

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK KIADVÁNYAI
TÁRSADALOM ÉS JOG 1.

A JOGISMERET VIZSGÁLATA

Összeállította és a bevezető tanulmányt írta:

KULCSÁR KÁLMÁN

BUDAPEST 1967.

Összegző tanulmány, Indexekkel 25 oldal + sok A3-as adattábla + kérdőív

1

Lokhely	Társadalmi réteg	Neme	Visel-e vagy viselt-e tisztséget valamilyen helyi államhatalmi vagy társadalmi szervben				Olvasott-e már törvényt				Járat-e napilapot			Hányat ismer az alant felsorolt személyekből: Kállay Gyula, Losonczi Pál, Veres Péter, Gomulka, Gramiko, Kennedy						Kért-e jogi tanácsot ügyvédtől vagy közjegyzőtől				Rész vett-e bírói eljárásban					Tudja-e, ha peres ügye van, hol van a bíróság, ahová fordulnia kell		Összesen		
			nem visel	tanácsost	pótlóban	szakértészetben	nem	hivatalos lapban	újságban	falregiszteron	egyéb helyen	nem	igen	nem, de olvas	0	1	2	3	4	5	6	nem	egyszer-kétszer	többeszer	nem	peres fél	vádlat	tanú	népi ülnök	egyéb		nem	igen
Budapest	szellemi dolgozó	ffi	81	1	1	10	5	60	18	4	6	9	56	28	—	—	1	—	4	16	72	50	16	27	44	23	5	17	1	3	23	70	93
		nő	76	—	1	8	12	37	28	2	6	13	62	10	—	1	2	1	9	21	51	47	18	20	48	16	—	19	—	2	24	61	85
	fizikai dolgozó	ffi	178	2	5	16	46	42	90	12	11	38	113	50	2	3	8	9	20	53	106	120	46	35	97	48	11	43	2	—	78	123	201
		nő	157	3	—	6	60	18	75	8	5	49	83	34	4	8	14	32	30	35	43	118	26	22	99	36	1	28	2	—	73	93	166
mezőgazdasági fizikai dolgozó	ffi	8	2	—	—	2	2	5	—	1	2	7	1	—	—	3	—	1	4	2	9	1	—	8	—	—	2	—	—	4	6	10	
	nő	8	—	—	—	3	—	5	—	—	3	5	—	1	—	—	—	1	3	3	7	1	—	6	2	—	—	—	—	2	6	8	
város	szellemi dolgozó	ffi	49	4	2	13	2	43	20	1	2	4	58	6	—	1	—	—	2	11	54	41	11	16	31	12	2	20	2	1	7	61	68
		nő	43	3	1	6	10	23	18	—	2	6	46	1	—	1	1	1	3	13	34	36	11	6	34	7	—	10	2	—	6	47	53
	fizikai dolgozó	ffi	136	2	3	13	24	31	80	12	7	20	111	23	—	3	12	14	29	33	63	98	28	28	80	30	8	32	3	1	24	130	154
		nő	89	—	1	10	30	12	50	4	4	21	69	10	2	6	9	13	23	21	26	75	11	14	66	13	1	20	—	—	19	81	100
mezőgazdasági fizikai dolgozó	ffi	17	—	—	—	4	—	9	3	1	5	10	2	—	2	2	3	4	6	—	13	2	2	8	3	2	4	—	—	3	14	17	
	nő	9	1	—	—	2	1	6	1	—	5	5	—	—	3	2	2	—	2	1	8	1	1	10	—	—	—	—	—	3	7	10	
falu	szellemi dolgozó	ffi	6	—	—	—	—	3	2	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	2	4	4	1	1	4	1	—	1	—	—	1	5	6
		nő	3	—	—	—	1	—	2	—	—	—	2	1	—	1	—	1	—	1	—	2	—	1	2	—	1	—	—	—	2	1	3
	fizikai dolgozó	ffi	30	1	2	1	7	5	17	4	1	8	23	3	2	2	3	5	7	6	9	29	3	2	16	5	3	9	1	—	7	27	34
		nő	10	—	—	2	6	1	4	1	—	2	10	—	1	3	1	4	1	2	—	8	2	2	7	3	—	2	—	—	2	10	12
mezőgazdasági fizikai dolgozó	ffi	88	9	—	3	26	21	46	5	2	19	74	7	5	9	6	16	13	24	27	70	18	12	50	20	6	23	1	—	16	84	100	
	nő	90	1	—	6	44	10	35	7	1	33	59	5	17	8	14	14	20	13	11	81	13	3	65	13	1	17	—	1	20	77	97	
Összesen:			1078	29	16	94	284	309	510	64	50	237	799	181	34	51	78	115	167	266	506	816	209	192	675	232	41	247	14	8	314	903	1217

Az eredeti kutatás - kihívásai

- Országos – „látszólag reprezentatív”
- Konkrét kérdések: pl.: Kötelező-e ügyvéd részvétele a szerződésszegéssel kapcsolatos perben?; Kell-e rokon ellen tanúskodni büntetőperben?; Érvényes-e a saját kezűleg írt végrendelet?;
- A szocialista jog ismeretének vizsgálata
- Magyarázó változók: kor, nem, iskolázottság, településtípus, status, egyéb
- 4 jogterület, indexek: hány jó válasz volt
- Ismételt lekérdezés 2015-ben, sokkal kevesebb kérdéssel, reprezentatív mintán

Problémák

- Valójában nem reprezentatív: 3 jogi egyetem környékén, diákokkal
- Számos adat torz volt: egyértelműen a településtípus és az iskola, de néhány más is. Előbbi kettőre megpróbáltuk korrigálni az 1960-1970-es népszámlások alapján. Emiatt több adatbázissal kellett dolgoznunk. Ezeket is letároltuk.
- Nincsenek szignifikancia értékek, sőt statisztikailag megalapozott állítások sem. Kizárólag a kontingencia táblák.
- További korrekció: Az akkori tudás, a mai iskolázottsággal.

Megoldások

- Valamennyi kérdésre a magyarázó változók szerinti bontásban kikerestük és táblázatba rögzítettük az adatokat. Pl. Jó válaszok az "Érvényes-e a saját kezűleg írt végrendelet?" kérdésre, férfi-nő, státuscsoport, stb. szerinti bontásban.

- Ehhez hozzátettük a 2015-ös adatfelvételből SPSS-el számolt adatokat.

- Ezekből képeztünk összetett mutatókat. Pl. Polgári jogi ismeretek indexe, 1965-ben és 2015-ben, férfi-nő, státuscsoport, stb. szerinti bontásban. Ennek egy rész látható itt.

- Az elemzések ezen alapultak, majd a modellszámítások (pl. A mai válaszok alapján, milyen összesítő indexeket kapnánk, ha az akkori iskolázottsági összetétel lenne).

- A korrekciókhoz (rossz mintavétel 1965-ben) is ez nyújtott segítséget

- Ezeket (is) letároltuk, hozzáférhetővé tettük.

Kulcsár táblázatai	1965						2015											
	Total	State*	Civil	Criminal	Procedural	N	Total	"State"	Civil	Criminal	Procedural	N						
Table 6, p. 19	Social strata, class						from p.13						F values are significant on 0,000 level above 5					
Intellectual (white collar)	0,61	0,58	0,66	0,61	0,62	308	0,690	0,790	0,612	0,639	0,749	399						
Physical (blue collar)	0,53	0,43	0,58	0,58	0,80	667	0,638	0,708	0,589	0,572	0,730	603						
Agricultural (blue collar)	0,50	0,42	0,52	0,58	0,80	242	0,622	0,718	0,600	0,544	0,632	217						
Altogether (for all independent variables below)	0,55	0,47	0,59	0,59	0,78	1217	0,652	0,736	0,598	0,589	0,719							
							F value:	26,800	16,100	2,200	26,100	15,200						
Gender calculated from table 7																		
Male	0,57	0,49	0,61	0,59		689	0,648	0,729	0,600	0,575	0,732	556						
Female	0,53	0,42	0,57	0,58		534	0,656	0,743	0,597	0,601	0,708	662						
							F value:	0,900	1,100	0,100	6,700	2,380						
Age calculated from table 7; weighted with Ns by gender																		
18-29	0,57	0,47	0,61	0,59		428	0,620	0,681	0,582	0,565	0,682	233						
30-39	0,55	0,46	0,57	0,59		299	0,655	0,741	0,625	0,571	0,710	260						
40-49	0,58	0,49	0,59	0,60		215	0,655	0,730	0,582	0,614	0,731	251						
50-59	0,56	0,43	0,57	0,56		178	0,651	0,732	0,600	0,601	0,689	214						
60-	0,56	0,43	0,55	0,55		97	0,678	0,791	0,600	0,596	0,774	261						
							F value:	6,200	7,100	2,600	3,200	4,600						
Table 8, p 28	Settlement																	
Budapest	0,55	0,43	0,61	0,59		563	0,655	0,731	0,610	0,614	0,745	563						
Cities	0,56	0,50	0,58	0,60		402	0,652	0,746	0,589	0,580	0,731	403						
Villages	0,52	0,41	0,55	0,59		252	0,625	0,733	0,585	0,549	0,719	253						

Kutatási eredmények

- Jól érzékelhető jogi tudás-növekedés
- A modellszámítások alapján kiderült, hogy ez szinte kizárólag az iskolázottság általános növekedésének tudható be
- Egyedül az alkotmányjog területén van ennél sokkal nagyobb növekedés (Rendszerváltás?)
- Részeredmények
 - A nők tudása „feljött”
 - A fiatal-öreg arány változott
 - Iskolázottság domináns
 - Településtípus: vegyes
 - Médiafogyasztás – nem igazán...
 - „Találkozás a joggal” fontos, de „ki kit...”

A repositórium nagy előnye:

- Lehetővé teszi a részletes adatokhoz való hozzáférést – megismételhetőség tudományos követelménye
- De nem kell mindent megjeleníteni a nagyon szűkös egy íven ami a periodikák esetében általában rendelkezésre áll.

Köszönöm a figyelmet

Kérdések, megjegyzések?